

TAXONOMICAL NOTES AND CHECKLISTS

Ukrainian flora checklist. 18: families *Campanulaceae* (incl. *Lobeliaceae*) and *Menyanthaceae* (Asterales, Angiosperms)

Mykola M. FEDORONCHUK **Affiliation**

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Correspondence

Mykola Fedoronchuk
m.fedoronchuk@ukr.net

Funding information

no support

Co-ordinating Editor

Ivan Moysiienko

Data

Received: 14 February 2026

Revised: 23 April 2026

Accepted: 25 May 2026

Published: 30 June 2026

e-ISSN 2308-9628

<https://doi.org/10.32999/ksu190-553X/2026-22-2-1>

ABSTRACT

Materials and methods: herbarium collections, literature data, field observations.

Nomenclature: Euro+Med Plant Base 2026, Hassler 1994–2026, POWO 2026.

Results: According to currently accepted classification (APG IV 2016), the families *Campanulaceae* (incl. *Lobeliaceae*) and *Menyanthaceae* are included in the order *Asterales*, whereas before *Campanulaceae* and *Lobeliaceae* were considered as separate families within the order *Campanulales*, and *Menyanthaceae* were considered as part of the order *Gentianales*. In the flora of Ukraine, the family *Campanulaceae* s. l. includes eight genera: *Adenophora*, *Asyneuma*, *Campanula*, *Jasione*, *Legousia*, *Lobelia*, *Phyteuma*, *Triodanis* and 36 species, with two cultivated ones (*Campanula medium*, *Lobelia erinus*), one of which occasionally escaped (*Campanula medium*). Previously, two species of the genus *Adenophora* were listed for Ukraine: *A. liliifolia* (L.) A.DC. and *A. taurica* (Sukaczew) Juz. The latter was considered a Crimean endemic and was listed in the Red Data Book of Ukraine (The list 2021). But as the research results showed, the name *A. taurica* turned out to be a synonym for the more common species *A. liliifolia*. We also accept as a synonym the name of the species *Campanula ruthenica* M.Bieb., which in POWO 2026 was erroneously recognized as a separate species given for Crimea. For Crimea, *C. sibirica* subsp. *elatior* (Fomin) Fed. (≡ *C. elatior* (Fomin) Grossh. ex Fed., nom. illeg.; ≡ *C. sibirica* L. f. *elatior* Fomin) is also erroneously given (POWO 2026). The name *C. pulchra* Wissjul. is a synonym of *C. elliptica* Kit. & Schult.; *C. polymorpha* (Witasek) Prain is a synonym of *C. tatarae* Borbás; *C. pollesica* Wissjul. is a synonym of *C. farinosa* Andr. ex Besser; *C. napuligera* Schur is a synonym of *C. serrata* (Kit. & Schult.) Hendrych, and the names *C. charkeviczii* Fed. and *C. talievii* Juz. we consider as synonyms of the species *C. taurica* Juz. *Phyteuma confusum* A. Kern., which is a high-mountain European vicariant of the lowland mountain species *Ph. orbiculare* L., was found to be new to the flora of the Ukrainian Carpathians and Ukraine, but its growth in the Carpathians requires additional confirmation. In addition to *Legousia hybrida* (L.) Delarbre, two more species were listed for Ukraine: *L. pentagonia* (L.) Thell. and *L. perfoliata* (L.) Britton. Currently, the presence of *L. pentagonia* in Ukraine (Crimea) has not been confirmed, and *L. perfoliata* is considered part of the genus *Triodanis* Raf. (*T. perfoliata* (L.) Nieuwl.).

KEYWORDS

biodiversity, annotated list, distribution, species, subspecies, genus, family, systematics, nomenclature, synonyms, herbarium specimens

CITATION

Fedoronchuk, M.M. (2026). Ukrainian flora checklist. 18: families *Campanulaceae* (incl. *Lobeliaceae*) and *Menyanthaceae* (Asterales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* 22 (2): 111–125. <https://doi.org/10.32999/ksu190-553X/2026-22-2-1>

ВСТУП

Пропонована стаття продовжує серію попередніх публікацій про таксономічний склад і номенклатуру видів судинних рослин флори України (Fedoronchuk 2022a–d, 2023a–d, 2024a–d, 2025a, b, 2026, Fedoronchuk & Antonenko 2025, Fedoronchuk & Shijan 2025). У цій статті наведені дані про таксономічний склад і номенклатуру родин дзвоникові – *Campanulaceae* Juss. (incl. *Lobeliaceae* Juss.) та бобівникові – *Menyanthaceae* Dumort. порядку *Asterales*.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основою пропонованого списку видів родин *Campanulaceae* (incl. *Lobeliaceae*) та *Menyanthaceae* є номенклатурне зведення судинних рослин флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999). Робота також базується на критичному аналізі таксономічного складу, із частковим опрацюванням гербарних колекцій (KW), матеріалів власних польових досліджень та літературних джерел, з урахуванням нових узагальнених даних морфологічних та молекулярно-філогенетичних досліджень. У роботі також використані номенклатурні та таксономічні онлайн бази даних (Euro+Med PlantBase 2026, Hassler 1994–2026, POWO 2026), з критичним аналізом номенклатурних рішень. Для кожного виду вказано його поширення, а в примітках (у разі потреби) – таксономічні, номенклатурні чи хорологічні коментарі. Назви родів та видів, а також їхні синоніми (у круглих дужках) наведені за абетковим принципом. У квадратних дужках додатково наведені альтернативно прийнятні на сьогодні назви (виділені напівжирним курсивом). Ці назви, які є альтернативно прийнятними у межах певної класифікаційної схеми, не слід плутати з альтернативними назвами у розумінні Статті 36.3 «Міжнародного кодексу номенклатури водоростей, рослин та грибів» (Schenzhen Code: Turland *et al.* 2018, 2025; див. також Mosyakin & McNeill 2016). Зірочкою (*) позначені культивовані рослини, знаком оклику (!) – здичавілі та натуралізовані культивовані рослини («втікачі з культури», або ергазіофіти), знаком питання (?) – рослини, наведення яких потребує підтвердження. Ботаніко-географічні райони, представлені у хорологічних діагнозах, відповідають в основному районуванню території України, яке було використано при написанні 12 томів «Флори УРСР». Флористичне районування Українських Карпат прийняте за В.І. Чопиком (Chopyk 1969). В окремих випадках вказані також більш конкретні місцезнаходження (зазначено адміністративні райони). Поширення видів на території України наведено за достовірними джерелами (флорами, визначниками, опублікованими науковими статтями в журналах ботанічного профілю, а також на основі опрацьованих гербарних матеріалів, вказаних в тексті).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОБГОВОРЕННЯ

CAMPANULACEAE JUSS. 1789, nom. cons.

Родина *Campanulaceae* s. l. (incl. *Lobeliaceae*) включає 95 родів (POWO 2026) і, за нашими підрахунками з цього ж ресурсу – 2471 вид, поширених по всій земній кулі, від тропічних лісів до арктичної тундри (Lammers 2007a), але переважено в помірній зоні північної півкулі, особливо в горах. Це трав'яні рослини, кущі, рідше – невеликі дерева (останні відсутні в Україні), часто з молочним соком. Раніше *Campanulaceae* розглядали у складі однойменного порядку *Campanulales*, як одну із найбільших та примітивних груп (Lammers 1992, Takhtajan 1997, Shulkina *et al.* 2003). Веб-сайт філогенії покритонасінних (Stevens 2001) нині поділяє родину на п'ять основних ліній, які традиційно розглядаються як підродини (або іноді родини): *Campanuloideae* Burnett (поширені переважно в помірних регіонах Старого Світу); *Lobelioideae* Burnett (поширені переважно в тропічних та субтропічних регіонах Нового Світу); *Cyphioideae*

Walp. (обмежено поширені в Африці); *Nemacladoideae* M.H.G.Gust (поширені лише в південно-західній частині Північної Америки); та *Cyphocarpoideae* Miers (ендемічні для Чилі) (Lammers 2007b, Liveri et al. 2019), з яких в Україні представлені перші дві. Раніше у флорі України (Wissjulina 1961, Mosyakin & Fedoronchuk 1999) *Lobelioideae* розглядалися у ранзі окремої родини *Lobeliaceae*, що бере початок ще з часів А. Декандоля (De Candolle 1830), як одного з перших монографів родини *Campanulaceae* у світовому масштабі. У флорі України *Lobelioideae* представлені лише одним культивованим видом. Молекулярна таксономія *Campanulaceae* показує, що це добре визначена монофілетична група, але зі складними внутрішньородинними зв'язками, у якій роди *Campanula* L. та *Wahlenbergia* Schrad. ex Roth (відсутній в Україні) не є монофілетичними (поліфілетичні) (Haberle et al. 2009, Liveri et al. 2019). У флорі України родина *Campanulaceae* s. l. включає вісім родів: *Adenophora* Fisch., *Asyneuma* Griseb. & Schenk, *Campanula* L., *Jasione* L., *Legousia* Durande, *Lobelia* Plum. ex L., *Phyteuma* L., *Triodanis* Raf. та 36 видів, разом із двома культивованими (*Campanula medium* L., *Lobelia erinus* L.), один з яких (*Campanula medium*) нерідко дичавіє.

ADENOPHORA Fisch.

Від 50 до 100 видів (Cheon 2017); за POWO (2026) – 68 видів, поширених в помірній зоні Азії, в середній та південній частинах Східної Європи. Морфологічно мінливий рід. Особливо варіює морфологія листків, що ускладнює таксономію роду (Hong 1983, Qiu & Hong 1993, Ge & Hong 1995). В Україні – один вид.

***Adenophora liliifolia* (L.) A. DC. (*Adenophora liliifolia* (L.) A. DC. subsp. *taurica* Sukaczew; *Adenophora taurica* (Sukaczew) Juz.; *Campanula liliifolia* L.; *Campanula suaveolens* Gilib., nom. illeg.)**

- У лісових та лісостепових районах, а також у Гірському Криму. Як зазначає А.В. Єна (Yena 2012), при порівнянні релевантних зразків з Криму і Росії між ними не виявлено ніяких відмін. Тому основною причиною виділення *A. taurica*, як окремого виду, він вважає дефіцит гербарного матеріалу. В Україні (Криму) охороняється як рідкісний вид під назвою *A. taurica* (The list 2021), що є синонімом *A. liliifolia* (L.) A. DC. За останньою назвою вид охороняється Бернською конвенцією (Резолюція № 6).

ASYNEUMA Griseb. & Schenk

35 видів, поширених у Південній Європі, Північній Африці (Алжир), на Кавказі, в Малій, Передній та Південно-Східній Азії. Центр різноманіття роду знаходиться в Малій Азії (Туреччина), де зосереджено близько 20 видів, з яких переважна більшість є ендеміками (Tan & Yildiz 1988, Alçitepe 2008). В Україні рід *Asyneuma* представлений одним видом.

***Asyneuma canescens* (Waldst. & Kit.) Griseb. & Schenk [*Asyneuma canescens* (Waldst. & Kit.) Griseb. & Schenk subsp. *canescens*] (*Phyteuma canescens* Waldst. & Kit.; *Phyteuma salignum* Waldst. & Kit. ex Besser; *Podanthum canescens* (Waldst. & Kit.) Boiss.)**

- На півдні Лісостепу, Степу та в Криму (м. Сімферополь; Зуйський район, с. Красний Крим; м. Алушта) (Wissjulina 1961). Відомий також з Правобережного Лісостепу (Прут-Дністерського межиріччя та Поділля: Novosad et al. 2009).

CAMPANULA L.

Понад 450 (452 – за POWO 2026) видів, поширених переважно у помірних регіонах північної півкулі (Lammers 1992, 2007a, Liveri et al. 2019), зокрема в областях середньо-європейської та середземноморської флор, лише незначна кількість видів зосереджена в області бореальної флори (Wissjulina 1961). Найбільша кількість видів відмічена на Кавказі, в Південно-Західній Азії та в горах Західної Європи; декілька видів зростають за полярним колом, досягаючи Нової Землі і острова Врангеля). Центром походження роду *Campanula* прийнято вважати Давнє Східне Середземномор'я (Середземногір'я, за А.А. Колаковським) (Kolakovsky 1991). Високий ендемізм видів *Campanula* на Егейських островах свідчить про їхню ранню ізоляцію і, відповідно, дозволяє датувати розвиток

сучасних видів міоценом (Davis 1971, Papatsou & Pitos 1971). Зазвичай це багаторічні трави, хоча деякі види є чагарниками, а також однорічниками (останні переважно трапляються у Середземномор'ї). Зростають у лісах, на луках, у степах та в горах (найбільша кількість видів). Рід *Campanula* є одним із чисельних за видовим складом серед квіткових рослин, але монографічного опрацювання у світовому масштабі досі немає. Для видів роду характерна значна варіабельність морфологічних ознак, що значно утруднює їх ідентифікацію (Dremluga 2009, 2013a-d, 2014, 2015, Ziman *et al.* 2009, Dremluga & Ziman 2010, Dremluga *et al.* 2011, Dremluga & Futurna 2012a-c, 2016). Молекулярно-філогенетичні дослідження (Eddie *et al.* 2003, Roquet *et al.* 2008, 2009, Borsch *et al.* 2009, Haberle *et al.* 2009, Morin 2020, Xu & Hong 2020) показали, що *Campanula* є парафілетичним родом і потребує подальшого вивчення. У флорі України рід *Campanula* представлений 25 видами (разом із культивованим).

***Campanula abietina* Griseb. & Schenk** [*Campanula patula* L. subsp. *abietina* (Griseb. & Schenk) Simonk.] (*Campanula patula* L. var. *pauciflora* Rochel.; *Campanula patula* L. var. *vajdae* (Pénzes) Fed.; *Campanula vajdae* Pénzes)

- У Закарпатті, Карпатах та Передкарпатті. У межах виду серед типових зразків іноді трапляються низькорослі рослини з однією квіткою, які раніше ідентифікувалися як *C. patula* var. *vajdae* чи *C. vajdae* (Wissjulina 1961). Зокрема, під останньою назвою наводяться рослини з Мармароського масиву (Закарпатська область, Рахівський район) Ан. Федоровим у «Флора СССР, Т. 24 (1957, с. 311)» (Fedorov 1957).

***Campanula alpina* Jacq.**

- У Карпатах (субальпійський та альпійський пояси).

***Campanula altaica* Ledeb.** [*Campanula stevenii* M.Bieb. subsp. *altaica* (Ledeb.) Fed.]

- У Лівобережному Степу, зрідка, та ще рідше у Лівобережному Лісостепу.

***Campanula bononiensis* L.** (*Campanula bononiensis* L. subvar. *ruthenica* (M.Bieb.) Nyman; *Campanula bononiensis* L. var. *ruthenica* (M.Bieb.) A.DC., isonym; *Campanula bononiensis* L. var. *ruthenica* (M.Bieb.) Trevir.; *Campanula ruthenica* M.Bieb.)

- По всій Україні, включно з Кримом. В базі даних POWO (2026) *C. ruthenica* для Криму наводиться як окремий вид, що мало ймовірно.

***Campanula carpatica* Jacq.**

- У Карпатах. В Україні достовірно відомий лише зі Свидівця, Чорногори та Мармароських Альп (Kahalo & Sychak 2009), хоча в літературі наводиться також для Східних Бескид та низьких полонин, Горган, Чивчино-Гринявських гір (Chopyk & Fedoronchuk 2015). Охороняється як реліктовий ендемічний вид на південно-східній межі ареалу (The list 2021). Декоративна рослина з великими фіолетовими квітками, яка нині широко культивується по всьому світу (Frello *et al.* 2002).

***Campanula cervicaria* L.**

- У лісових та лісостепових районах, рідше у південній частині Степу та в Криму. Для Криму вид наводиться лише у таких флористичних зведеннях, як: «Флора европейской части СССР. Т. 3, 1973» (Fedorov 1978) та «Природная флора Крымского полуострова» (Yena 2012). *Campanula cervicaria* також наводиться для Криму у цитованих електронних базах даних, але з незрозумілих причин не цитується для материкової частини України, хоч наводиться для суміжних з Україною територій.

***Campanula elliptica* Kit. & Schult.** [*Campanula glomerata* L. subsp. *elliptica* (Kit. & Schult.) Kirschl.] (*Campanula glomerata* L. var. *elliptica* (Kit. ex Schult.) Spreng.; *Campanula pulchra* Wissjul.)

- У Карпатах: Чивчино-Гринявські гори (Chopyk & Fedoronchuk 2015). З групи видів спорідненості *C. glomerata* L. agg. Від типового *C. glomerata* відрізняється головчастим суцвіттям та великими квітками (у *C. glomerata* s. str. суцвіття у верхній частині головчасте, внизу трохи перерване і кільчасте, а квітки менші). Синонімом *C. elliptica* є назва виду *C. pulchra*, яку В.І. Чопик (1987) прийняв за один із синонімів *C. glomerata* L., як його рідко- і великоквіткову модифікацію.

***Campanula erinus* L.** (*Campanula nanella* P.A.Smirn.; *Erinus campanulata* Nyman; *Roucelia erinus* (L.) Dumort.; *Wahlenbergia erinus* (L.) Link)

- У Криму: Південний берег Криму, між с. Веселе (колишнім Кутлаком) і с. Морське (колишній Капсіхор) Феодосійської міськради, дуже рідко. Вид вперше був виявлений П.А. Смірновим (1965, Бюлл. Моск. общ. испыт. природы, отд. биол., 70 (3): 100) в Криму і описана ним як новий вид *Campanula nanella* P.A.Smirn. З групи видів спорідненості *C. sibirica* L.

Campanula farinosa Andr. ex Besser [*Campanula glomerata* L. subsp. *farinosa* (Andrz. ex Besser) Kirschl.] (*Campanula glomerata* L. var. *farinosa* (Andrz. ex Besser) W.D.J.Koch; *Campanula polessica* Wussjul.)

- Зрідка на Поліссі, у Лісостепу та в Криму. З групи видів спорідненості *C. glomerata* L. aggr., від якого (*C. glomerata* s. str.) відрізняється характером опушення (листки зісподу сіроповисті, тоді як у типового *C. glomerata* листки з обох боків зелені, коротковолосисті). Вид нерідко розглядається у складі *C. glomerata* як subsp. *farinosa*. Синонімом *C. farinosa* є назва виду *C. polessica*, що описаний з околиць м. Городня Чернігівської області, як дрібноквітова і дуже розгалужена форма *C. glomerata*.

Campanula glomerata L. s. str. [*Campanula glomerata* L. subsp. *glomerata*]

- Майже по всій Україні, включно з Кримом. *Campanula glomerata* нерідко трактують в широкому розумінні, як поліморфний вид, у межах якого виділяють 14 підвидів, з яких лише для України наводиться чотири (*C. glomerata* L. subsp. *elliptica* (Kit. & Schult.) Kirschl. (= *C. pulchra* Wissjul.); *C. glomerata* L. subsp. *farinosa* (Andrz. ex Besser) Kirschl. (= *C. polessica* Wissjul.); *C. glomerata* L. subsp. *glomerata*; *C. glomerata* L. subsp. *subcapitata* (Popov) Fed.), які ми розглядаємо як окремі види агрегату *C. glomerata* aggr.

Campanula kladniana (Schur) Witasek (*Campanula rotundifolia* L. subsp. *kladniana* (Schur) Tacik; *Campanula scheuchzeri* Vill var. *kladniana* Schur; *Campanula polymorpha* auct. non Witasek)

- У Карпатах. Від близького *C. rotundifolia* L. відрізняється малоквітковими суцвіттями (квітки часто поодинокі й крупніші, довжина віночка 20–30 мм проти 10–20 мм), довгими відігнутими зубцями чашечки й порівняно дрібними прикореневими листками, а також наявністю довгих кореневищ та задерев'янінням нижньої частини надземних, інтенсивно галузистих пагонів (тобто ці рослини є напівкущиками). Це дало підставу С.М. Зиман зі співавторами (Ziman et al. 2006) розглядати *C. kladniana* як високогірний європейський вікаріант *C. rotundifolia* L. — євразійського, переважно рівнинного виду. Від *C. polymorpha* Witasek, з яким його порівнюють цитовані автори (в нашому трактуванні — *C. tatrae* Borbás, див. нижче), і з яким його синонімізував Ан.А. Федоров (Fedorov 1957, 1987), відрізняється коротшими частками чашечки, що не перевищують третину віночка та вузьколінійними, цілокраїми стебловими листками, тоді як у *C. tatrae* (= *C. polymorpha* Witasek) частки чашечки не коротші за половину віночка, а стеблові листки широколанцетні або ланцетні, нижні з яких по краю із зубчиками.

Campanula latifolia L. [*Campanula latifolia* L. subsp. *latifolia*] (*Campanula eriocarpa* M.Bieb.; *Campanula latifolia* L. subsp. *eriocarpa* (M.Bieb.) Juel, E.Markl. & Örtendahl; *Campanula latifolia* L. var. *eriocarpa* (M.Bieb.) Fisch. ex A.DC.)

- У лісових і лісостепових районах материкової частини України, а також у Криму.

Campanula macrostachya Waldst. & Kit. ex Willd. (*Campanula cervicaria* L. subsp. *macrostachya* (Waldst. & Kit. ex Willd.) Tacik; *Campanula multiflora* Waldst. & Kit.)

- У Лівобережному (Донецькому) Лісостепу. Вид раніше (Fedorov 1957) помилково наводився також для півдня Причорномор'я, Верхнього та Середнього Придністров'я.

***Campanula medium** L.

- Культивується як декоративна рослина в багатьох сортах на більшій частині території України, нерідко дичавіє.

Campanula patula L. [*Campanula patula* L. subsp. *patula*]

- По всій Україні (крім південних районів), включно з Кримом.

Campanula persicifolia L. [*Campanula persicifolia* L. subsp. *persicifolia*]

- По всій Україні (крім південних степових районів), а також у Гірському Криму, дуже зрідка.

Campanula rapunculoides L. [*Campanula rapunculoides* L. subsp. *rapunculoides*] (*Campanula neglecta* Besser; *Campanula trachelioides* M.Bieb.; *Campanula ucrainica* Besser)

- Майже по всій Україні, включно з Кримом. Варіює за опушенням стебла і чашечки, наявністю або відсутністю черешків у стеблових листків та формою листків. Рослини зі стеблами у верхній частині і чашечками, більш-менш вкритими шорсткими білими щетинками та стебловими листками, здебільшого сидячими, видовжено-ланцетними були описані М. Біберштейном (M. Biberstein, Flora Taurica-Caucasica, 1 (1808)) як *C. trachelioides* M.Bieb.

Campanula rapunculus L.

- По всій Україні, включно з Кримом.

***Campanula rotundifolia* L.**

- Майже по всій Україні (крім південних степових районів), а також у Криму. Раніше (Wissjulina 1961) для Карпат і Криму вид не наводився. Дуже поліморфний таксон, у межах якого описано велику кількість видів, підвидів, різновидів та форм. Особливо варіює опушення рослин та форма стеблових листків.

***Campanula serrata* (Kit. & Schult.) Hendrych (*Campanula hornungiana* Schur; *Campanula napuligera* Schur; *Campanula pseudolanceolata* Plant.; *Thesium serratum* Kit. & Schult.)**

- У Карпатах, на луках лісової, рідше субальпійської смуг, на скелях; часто у Чивчино-Гринявських горах, рідше на Чорногорі, Мармароських Альпах (Chopyk & Fedoronchuk 2015). Раніше (Wissjulina 1961) вид наводився як *Campanula napuligera* Schur.

***Campanula sibirica* L. [*Campanula sibirica* L. subsp. *sibirica*]**

- По всій Україні, крім Криму, де заміщається *C. taurica* L. (= *C. sibirica* L. subsp. *taurica* (Juz.) Fed.). З групи видів/підвидів, близьких до *C. sibirica*, що наводяться для України: *C. sibirica* L. s. str., *C. taurica* Juz. (= *C. talievii* Juz.; = *C. sibirica* subsp. *talievii* (Juz.) Fed.; = *C. sibirica* subsp. *taurica*; = *C. charkeviczii* Fed.). У електронному ресурсі POWO (2026) для України цитується також підвид *C. sibirica* L. subsp. *elator* (Fomin) Fed. (= *C. elator* (Fomin) Grossh. ex Fed., nom. illeg.; = *C. praealta* Galushko; = *C. sibirica* L. f. *elator* Fomin). Це кавказький таксон (вид/підвид), який наводиться для України можливо помилково. В.П. Вікторов (Viktorov 2000) для України його не наводить, а лише для Кавказу (Західного Передкавказзя), як кавказький ендемік. Наявність перехідних форм між subsp. *elator* і subsp. *taurica* стало причиною того, що Л.А. Привалова (Privalova 1972) помилково навела subsp. *elator* для Криму. У Чеклисті судинних рослин флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) нелегітимна назва *C. elator* (Fomin) Grossh. ex Fed. прийнята за синонім кавказького виду *C. praealta* Galushko, назва якого нині трактується як синонім підвиду *C. sibirica* subsp. *elator*.

***Campanula subcapitata* Popov [*Campanula glomerata* L. subsp. *subcapitata* (Popov) Fed.]**

- У Карпатах (полонини). Східнокарпатський ендемік, з групи видів *C. glomerata* L. agg. (високогірний східнокарпатський вікаріант низькогірнорівнинного *C. glomerata* s. str.). Від типового євразійського *C. glomerata* s. str. відрізняється дрібнішими квітками, тоншими стеблами та формою листків, які при основі звужені або заокруглені, але не серцеподібні (Wissjulina 1961). Від близького *C. elliptica* Kit. & Schult. (з цього з цього ж комплексу *C. glomerata* agg.), відрізняється дрібнішими головками суцвіть та дрібнішими квітками, 1,5–1,67 мм завдовжки (у *C. elliptica* квітки 2,5–3,5 мм завдовжки). За результатами порівняльно-морфологічних популяційних досліджень, проведених С.М. Зиман зі співавторами (Ziman et al. 2006), високогірні рослини *C. glomerata* s. l. суттєво відрізняються від низькогірнорівнинних. Зокрема, наявністю у них тонких горизонтальних кореневищ (у *C. glomerata* s. str. горизонтальні кореневища потужні висхідні), звуженими при основі стебловими листками (у *C. glomerata* s. str. – стеблообгортні), виключно поодинокими верхівковими суцвіттями (проти непоодиноких верхівкових та бічних суцвіть у *C. glomerata* s. str., через що вони виглядають як перервані), лінійними лопатями чашечки (проти ланцетних) й ланцетними лопатями віночка (проти яйцеподібних). Крім того, лише для *C. subcapitata* характерне інтенсивне галуження кореневищ та довжина їх гілок у межах 5–15 см, поодинокі генеративні пагони й численні вегетативні, відсутність прикореневих листків на генеративних пагонах під час цвітіння, яке спостерігається переважно восени.

***Campanula tatrae* Borbás [*Campanula tatrae* Borbás subsp. *tatrae*] (*Campanula kladniana* (Schur) Witasek subsp. *polymorpha* Witasek; *Campanula kladniana* (Schur) Witasek var. *polymorpha* (Witasek) Pawl.; *Campanula polymorpha* (Witasek) Prain; *Campanula rotundifolia* L. subsp. *polymorpha* (Witasek) Tacik)**

- У Карпатах (верхній лісовий пояс та гірські луки). Раніше для України вид наводився як *C. polymorpha* (Wissjulina 1961, Chopyk 1987, Mosyakin & Fedoronchuk 1999, Chopyk & Fedoronchuk 2015), або як *C. rotundifolia* L. subsp. *polymorpha* (Fedorov 1978).

***Campanula taurica* Juz. [*Campanula sibirica* L. subsp. *taurica* (Juz.) Fed.] (*Campanula charkeviczii* Fed.; *Campanula sibirica* L. subsp. *charkeviczii* (Fed.) Fed.; *Campanula sibirica* L. subsp. *talievii* (Juz.) Fed.; *Campanula sibirica* L. var. *taurica* Trautv.; *Campanula talievii* Juz.)**

- У Криму (майже по всій території). *Campanula taurica* з групи видів спорідненості *C. sibirica* L. і нерідко розглядається як його підвид. Від типового *C. sibirica* s. str., якого заміщає *C. taurica* в Криму, відрізняється наявністю чисельних стебел (пагонів) у однієї особини, з яких середній пагін значно товстіший, та довшими квітконіжками (у *C. taurica* стебло поодиноке, квітконіжки коротші). Як зазначає один із монографів роду *Campanula* – В.П. Вікторов (Viktorov 2000: 164), «згідно уявлень Ан. Федорова, в Криму зі спорідненості *C. sibirica* зростають три види (Fedorov 1957), або

підвиди (Fedorov 1978). Окремі локальні популяції, що зростають в різних екологічних умовах, дійсно розрізняються між собою, але відсутність ізоляції між ними, а також наявність чисельних перехідних форм дозволяє [...] віднести *C. talievii* і *C. charkeviczii* в синоніми *C. sibirica* subsp. *taurica*». Це підтверджує також А.В. Єна (Yena 2012), хоча Н.Г. Дремлюга і С.М. Зиман (Dremliuga & Ziman 2010) визнають видову самостійність *C. talievii*, базуючись на особливостях життєвих форм, а також мікроморфології квітки і пилкових зерен.

Campanula trachelium L. [*Campanula trachelium* L. subsp. *trachelium*] (*Campanula plicatula* Dumort. var. *urticifolia* Dumort.; *Campanula urticifolia* F.W.Schmidt, nom. illeg.)

- Майже по всій Україні (крім півдня Степу), включно з Гірським Кримом.

JASIONE L.

Близько 25 (24 за Rocha et al. 2022, POWO 2026) видів, поширених в Європі, Малій Азії та Північно-Західній Африці (Марокко, Туніс). Хоча *Jasione* є монофілетичним родом, однак його місце в родині *Campanulaceae* й досі залишається не визначеним, а види важко діагностувати (Sales et al. 2004, Pérez-Espona et al. 2005, Haberle et al. 2009). Центр найвищого морфологічного різноманіття роду знаходиться на Піренейському півострові, де є низка ендемічних таксонів (Sales & Hedge 2001). В Україні – один вид.

Jasione montana L.

- У лісових та лісостепових районах, рідше у степових, а також у Криму. Варіює за опушенням.

LEGOUSIA Durande

Невеликий за обсягом рід (5–6 видів: Lammers 2007b, POWO 2026), що поширений у Старому Світі від Макаронезії на заході до Центральної Азії на сході та від Північної Африки до Північно-Західної й Центральної Європи (Wahlsteen & Tyler 2019). Від *Campanula* відрізняється формою віночка (колесоподібний) та призматичною коробочкою (у *Campanula* віночок дзвоникоподібний; коробочка конічна). Молекулярні дослідження показали спорідненість *Legousia* до родів *Triodanis* Raf. (Америка), *Asyneuma* Griseb. & Schenk (Північна Африка та Євразія) та *Phyteuma* L. (Європа) (Cosner et al. 2004, Jones et al. 2017), а також до *Campanulastrum* Small (Північна Америка) (Eddie et al. 2003, Roquet et al. 2008, Haberle et al. 2009). За молекулярно-філогенетичними даними монофілія роду *Legousia* на сьогодні не підтверджена (Wahlsteen & Tyler 2019). В Україні рід *Legousia* документально представлений одним видом.

Legousia hybrida (L.) Delarbe (*Campanula hybrida* L.; *Specularia hybrida* (L.) A.DC.)

- У Криму, а також за старими даними наводиться для Західного Лісостепу (Тернопільська область, м. Чортків).

- Вид ***Legousia pentagonia*** (L.) Druce (= *Campanula pentagonia* L.), що раніше наводився для Криму як адвентивна рослина, у 1969 році був виведений зі складу флори Криму (Yena 2012), оскільки на той час він вже не фіксувався, а поява його в більш пізній літературі (Chopyk 1987, Mosyakin & Fedoronchuk 1999) нічим не підтверджувалася. Ще один вид роду *Legousia*, що наводився для України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) – *L. perfoliata* (L.) Britton, нині переведено до складу іншого роду – *Triodanis* Raf. (див. нижче).

LOBELIA Plum. ex L.

Великий за обсягом рід, який включає 442 види (POWO 2026), поширених в основному в тропіках і субтропіках, і лише окремі з них заходять в північну смугу Голарктики. Пік видового різноманіття роду спостерігається в Африці, де зростає понад 160 видів (близько 37% видового складу), особливо в гірських середовищах існування, а також у тропічних регіонах Південної Америки (Machuku 2020). Рід *Lobelia* є типовим родом *Lobeliaceae*, які раніше розглядали як окрему самостійну родину, але нині є складовою родини *Campanulaceae*. Це трав'яні однорічні, багаторічні рослини чи епіфітні кущі з молочним соком (латексом) і розміщеними по спіралі листками, з

характерними зігоморфними (двогубими) трубчастими, яскравими синіми, фіолетовими, червоними або білими квітками, з п'ятьма лопатями та зрощеними пиляками. За молекулярно-філогенетичними даними, рід *Lobelia* є поліфілетичним таксоном, що вимагає подальшого таксономічного перегляду (Kagame et al. 2021, Schilling et al. 2025). У флорі України рід *Lobelia* (як і колишня родина *Lobeliaceae*) представлений одним видом, що культивується.

****Lobelia erinus* L.**

- Культивується в садах і парках по всій території України. Походить з Африки.

PHYTEUMA L.

Від 22 (POWO 2026) до 24 (Damboldt 1993) видів, поширених в Європі та Західній Азії. Це багаторічні трави з лінійними до яйцеподібних листками та поодинокими голівчастими до колосоподібних суцвіттями, з глибоко-п'яти, рідко чотирироздільним віночком, з лінійними частками; під час цвітіння частки віночка сполучені на верхівці в трубочку, через яку проходить стовпчик. У роді *Phyteuma* таксономічне розмежування деяких видів є складним через високу мінливість морфологічних ознак, таких як колір квітки, що, ймовірно, зумовлено гібридизацією (Grohar et al. 2022). Рід *Phyteuma* є монофілетичним таксоном, сестринським до монотипного східносередземноморського *Physoplexis* Schur, про що свідчить подібна морфологія квітки й що підтверджується аналізом ядерних та пластидних послідовностей. Хоча видовий склад роду на сьогодні здебільшого підтверджений, однак міжвидові зв'язки залишаються ще не вирішеними через невідповідності між ядерними та пластидними послідовностями (Schneeweiss et al. 2013). У флорі України рід *Phyteuma* представлений п'ятьма видами, з яких один потребує підтвердження.

?*Phyteuma confusum* A.Kern. (*Phyteuma hemisphaericum* L. subsp. *confusum* (A.Kern.) Nyman; *Phyteuma orbiculare* L. subvar. *confusum* (A.Kern.) Nyman)

- У Карпатах. Як зазначає С.М. Зиман зі співавторами (Ziman et al. 2006, с. 31), «...відмінності карпатських високогірних рослин *Ph. orbiculare* s. l. від рослин з рівнинної частини України були вперше зазначені Ан.А. Федоровим (Fedorov 1957), який звернув увагу на те, що карпатські рослини відрізняються від рослин, зібраних на рівнинній частині України, переважно за ознаками листків (вузькі й з клиноподібною основою) та коренів (тонкі), але відмітив також, що за браком матеріалів поки що не має підстав для відокремлення цих рослин у інший таксон». Проте, для високогірних карпатських рослин, зібраних С.М. Зиман зі співавторами, «були характерні короткі висхідні галузисті кореневища й прості стебла 8–10 (15) мм заввишки, густо улишені лінійно-ланцетними листками, дрібнозубчастими по краю (прикореневі листки 5–8 мм, стеблові – 2–3 мм завдовжки), 10–20-квіткові кулясті суцвіття з яйцеподібно-ланцетними приквітками, що перевищують голівки квіток», що відрізняє їх від рівнинних *Ph. orbiculare*. Тому автори вважають, що є всі підстави розглядати зазначені рослини *Phyteuma* як новий для флори Українських Карпат й України вид – *Ph. confusum*, який вони приймають за високогірний європейський вікаріант рівнинногірського виду *Ph. orbiculare*. Однак вагомих доказів наявності цього виду в Українських Карпатах наразі недостатньо. Необхідні додаткові дослідження щоб підтвердити наявність *Ph. confusum* в Україні, оскільки крім статті С.М. Зиман зі співавторами у жодних інших флористичних публікаціях інформація про цей вид відсутня.

***Phyteuma orbiculare* L. [*Phyteuma orbiculare* L. subsp. *orbiculare*] (*Rapunculus orbicularis* (L.) Mill.)**

- У Карпатах, а також у західних лісових та правобережних лісостепових районах. Поліморфний вид, у межах якого описано багато форм, різновидів і навіть видів. Особливо варіюють форма листків: від яйцеподібно-довгастих до видовжено-ланцетних (прикореневі й нижні стеблові) та від ланцетних до лінійно-ланцетних (верхні стеблові).

***Phyteuma spicatum* L.**

- У Карпатах, Розточчі, у Західному Лісостепу та на Поліссі.

***Phyteuma tetramerum* Schur (*Phyteuma spicatum* L. var. *tetramerum* (Schur) Nyman)**

- У Карпатах (верхній лісовий та субальпійський пояси). Східнокарпатський ендемік (Україна, Румунія). Від типового *Ph. spicatum* відрізняється чотирироздільними чашечкою та віночком (у *Ph. spicatum* чашечка і віночок п'ятироздільні).

Phyteuma vagneri A.Kern. (*Phyteuma atropurpureum* Schur; *Phyteuma nigrum* F.W.Schmidt var. *atropurpureum* Rochel ex Domin & Podp., nom. superfl.)

- У Карпатах. Ендемік Східних і Південних Карпат (Карпати і Трансильванські Альпи) (Wissjulina 1961).

TRIODANIS Raf.

Невеликий за обсягом рід, що включає шість видів однорічних рослин, поширених в Північній та Південній Америці. Іноді його об'єднують з євразійським родом *Legousia* Durande ($\equiv$ *Specularia* Heist. ex A.DC., nom. illeg.). Це один із трьох родів підродини *Campanuloideae* (із 47 загальною), ендемічних для Нового Світу. Від близького роду *Campanula* відрізняється насамперед листками, які огортають (обхоплюють) стебло та насінинами, які мають блискучу оболонку, що нагадує дзеркало (англ. *Venus' looking glass* – дзеркало Венери). Можливо, в ході подальших філогенетичних досліджень види роду *Triodanis* будуть включені до *Campanula* (Roquet et al. 2008). В Україні рід *Triodanis* представлений одним видом.

Triodanis perfoliata (L.) Nieuwl. [*Triodanis perfoliata* (L.) Nieuwl. subsp. *perfoliata*] (*Campanula perfoliata* L.; *Legousia perfoliata* (L.) Britton; *Specularia perfoliata* (L.) A.DC.)

- Наводиться як адвентивна рослина, зібрана у 1994–1996 роках в Одесі, під назвою *Legousia perfoliata* (L.) Britton (Mosyakin & Fedoronchuk 1999), а ще раніше вид згадувався І.Ф. Шмальгаузен (1897, цит. за Yena 2012) як здичавіла рослина під назвою *Specularia perfoliata* DC. для Криму, але на сьогодні документально це не підтверджено.

MENYANTHACEAE Dumort. 1929, nom. cons.

Шість родів та понад 70 (72 за POWO 2026) видів, поширених в помірних, субтропічних і тропічних областях земної кулі (Kadereit 2007). Ентомофільні водні або водно-болотні багаторічні трав'яні рослини. Хоча родина складається з відносно невеликої кількості видів, проте вона характеризується значною різноманітністю щодо габітусу, морфології листків, архітектури суцвіття та репродуктивних систем. Родину *Menyanthaceae* включали до різних порядків: *Gentianales* (Wagenitz 1964, Goldberg 1986, Takhtajan 1987), *Solanales* (Cronquist 1981), *Cornales* (Dahlgren 1989), *Campanulales* (Lammers 1992). Кладистичний аналіз (Gustafsson & Bremer 1995) та результати молекулярно-філогенетичних досліджень (Chase et al. 1993, Olmsted et al. 1993, Cosner et al. 1994) показали, що *Menyanthaceae* є близькою до *Campanulaceae* sensu lato і у системі APG IV (2016) включена до порядку *Asterales*. Це підтверджується також ембріологічними даними (Kim & Heo 2025). У флорі України родина *Menyanthaceae* представлена двома родами (*Menyanthes* L., *Nymphoides* Ség.) та двома видами.

MENYANTHES L.

Монотипний рід, характерний для боліт лісової зони Голарктики. Молекулярні дослідження, включаючи аналіз послідовностей хлоропластів та ядерної ДНК, підтвердили монофілію *Menyanthes*, який виявився базальним родом в межах родини *Menyanthaceae*, що утворює кладу, сестринську до роду *Nephrophyllidium* Gilg (північний захід США) та більш віддалено споріднену з такими родами, як *Nymphoides* Ség. (широко поширений по всьому світу) (Tippary et al. 2008).

Menyanthes trifoliata L.

- Майже по всій території України, рідше у Степу. У Червоному списку МСОП *Menyanthes trifoliata* оцінюється як вид, що викликає найменше занепокоєння у світі, що вказує на низький ризик зникнення через його широке поширення в північній півкулі (<https://eunis.eea.europa.eu/species/176352>). Однак, вид є регіонально вразливим у деяких частинах Європи, таких як Болгарія, де він класифікується як вид, що знаходиться під загрозою зникнення, через обмежене поширення та антропогенний тиск на середовище існування (осушення боліт, видобуток торфу, забруднення ґрунтових вод тощо), а також у Північній Америці, де він є рідкісним видом, поширеним на фрагментованих територіях (<https://e-ecodb.bas.bg/rdb/en/vol1/Mentrifo.html>). Цінна лікарська рослина.

NYMPHOIDES Ség.

Близько 50 (за POWO 2026 – 52) видів, поширених в основному в тропічних і субтропічних областях обох півкуль і лише один вид в помірній зоні. Усі види *Nymphoides* є водними рослинами, що трапляються в прісноводних ставках, озерах і річках, більшість з яких мають плаваюче листя, яке часто схоже за загальною морфологією на листя *Nymphaea* L. У флорі України один вид.

***Nymphoides peltata* (S.G.Gmel.) Kuntze (*Menyanthes nymphoides* L.)**

- На Поліссі (річки Уборть, Горинь, Десна), півдні Лісостепу та в Степу (понижся Дунаю, Південного Бугу, Дністра).

ВИСНОВКИ

Таким чином, на основі нового критичного перегляду видового складу родин *Campanulaceae* (incl. *Lobeliaceae*) та *Menyanthaceae* флори України змінилася кількість родин, родів та видів. В порівнянні з попереднім Чеклистом судинних рослин флори України (Mosyakin & Fedoronchuk 1999) родин стало дві (*Lobeliaceae* включені до складу родини *Campanulaceae*), число родів зросло до 10 (було 9), а кількість видів зменшилася до 37 (було 41). Зокрема, новим родом для флори України згідно номенклатурних рішень виявився *Triodanis* Raf. (*T. perfoliata* (L.) Nieuwl.), частина видів якого раніше наводилася у складі роду *Legousia* Durand (*L. perfoliata* (L.) Britton). Як уже частково згадувалося, ще один вид роду – *L. pentagonia* (L.) Druce, що наводився у попередньому виданні Чеклиста, виведений зі складу флори України (Криму), оскільки вже давно не фіксувався, а поява його в більш пізній літературі нічим не підтверджувалася. Отже, на сьогодні рід *Legousia* у флорі України представлений лише одним видом – *L. hybrida* (L.) Delarbre (раніше було три види). Рід *Campanula* за рахунок номенклатурних рішень і помилкового наведення одного виду для України зменшився до 25 видів (було 30). Зокрема, назви видів *C. charkeviczii* Fed. і *C. talievii* Juz. переведені в синоніми *C. taurica* Juz.; назва *C. polymorpha* (Witasek) Prain – є синонімом *C. tatrae* Borbás. Назва виду *C. praealta* Galushko, яка в POWO (2026) переведена в синоніми *C. sibirica* subsp. *elator*, для України наводиться помилково. Назва виду *C. pulchra* Wissjul. виявилася синонімом *C. elliptica* Kit. & Schult. Новим видом, який не наводився раніше у флористичних зведеннях для України, включно з попереднім виданням Чеклиста, є *Phyteuma confusum* A.Kern., однак його наявність у Карпатах ще потребує додаткового підтвердження. Із 25 видів *Campanula*, три види у цитованих нами міжнародних базах даних наводяться у ранзі нетипових підвидів: *Campanula farinosa* Andr. ex Besser – як *C. glomerata* L. subsp. *farinosa* (Andr. ex Besser) Kirschl.; *C. subcapitata* Popov – як *C. glomerata* L. subsp. *subcapitata* (Popov) Fed.; *C. taurica* Juz. – як *C. sibirica* L. subsp. *taurica* (Juz.) Fed.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ**Етична заява**

Автор заявляє, що під час проведення дослідження не було порушено жодних етичних норм.

Використання III

Автор не використовував інструменти штучного інтелекту при підготовці рукопису.

Фінансування

Це дослідження не підтримувалося грантами.

ORCID

Микола Федорончук <https://orcid.org/0000-0002-8653-0904>

Доступність даних

Усі дані, що підтверджують висновки цього дослідження, містяться в цій статті.

REFERENCES

- Alçitepe, E. (2008). Morphological, anatomical and palynological studies on *Asyneuma michauxioides* (Campanulaceae). *Biologia* **63** (3): 338–342. <https://doi.org/10.2478/s11756-008-0056-5>
- APG IV (2016). An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants. *Botanical Journal of the Linnean Society* **181** (1): 1–20. <https://doi.org/10.1111/boj.12385>
- Borsch, T., Korotkova, N., Raus, T., Lobin, W. & Löhne, C. (2009). The *petD* group II intron as a species level marker: utility for tree inference and species identification in the diverse genus *Campanula* (Campanulaceae). *Willdenowia* **39**: 7–33. <https://doi.org/10.3372/wi.39.39101>
- Chase, M.W., Soltis, D.E., Olmstead, R.G., Morgan, D., Les, D.H., Mishler, B.D., Duvall, M.R., Price, R.A., Hills, H.G., Qiu, Y.-L., Kron, K.A., Rettig, J.H., Conti, E., Palmer, J.D., Manhart, J.R., Sytsma, K.J., Michaels, H.J., Kress, W.J., Karol, K.G., Clafk, W.D., Herdren, M., Gaut, B.S., Jansen, R.K., Kim, K.-J., Wimpee, C.F., Smith, J.F., Fumier, G.R., Strauss, S.H., Xiang, Q.-Y., Plunkett, G.M., Soltis, P.S., Swensen, S.M., Williams, S.E., Gadek, P.A., Quinn, C.J., Eguiarte, L.E., Golenberg, E., Learn, G.H., Graham, S.W., Barrett, S.C.H., Dayanandan, S. & Albert, V.A. (1993). Phylogenetics of seed plants: an analysis of nucleotide sequences from the plastid gene *rbcL*. *Annals of the Missouri Botanical Garden* **80**: 1528–580. <https://doi.org/10.2307/2399846>
- Cheon, K.S., Kim, K.A. & Yoo, K.O. (2017). The complete chloroplast genome sequences of three *Adenophora* species and comparative analysis with *Campanuloid* species (Campanulaceae). *PLoS One* **12** (8): e0183652. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0183652>
- Chopyk, V.I. (1969). Floristic zoning of the Ukrainian Carpatians. *Ukrainian Botanical Journal* **26** (4): 3–15. (in Ukrainian)
- Chopyk, V.I. (1987). *Campanulaceae*. In: Identification of Higher Plants of Ukraine. Red. Ju.N. Prokudin, Kiev: Naukova dumka, 314–316. (in Russian)
- Chopyk, V.I. & Fedoronchuk, M.M. (2015). *Flora Ukrainae Carpaticeae*. Ternopil: TzOB «Terno-graf», 712 p. (in Ukrainian)
- Cosner, M.E., Jansen, R.K. & Lammers, T.G. (1994). Phylogenetic relationships of the *Campanulales* based on *rbcL* sequences. *Plant Systematics and Evolution* **190**: 79–95.
- Cosner, M.E., Raubeson, L.A. & Jansen, R.K. (2004). Chloroplast DNA rearrangements in *Campanulaceae*: phylogenetic utility of highly rearranged genomes. *BMC Evolutionary Biology* **4** (1): 27. <https://doi.org/10.1186/1471-2148-4-27>
- Cronquist, A. (1981). *An Integrated System of Classification of Flowering Plants*. Columbia University Press, New York.
- Dahlgren, G. (1989). The last Dahlgrenogram: system of classification of the dicotyledons. In: Kit Tan (ed.). *Plant Taxonomy, Phytogeography and Related Subjects*. Edinburgh University Press, Edinburgh, 249–260.
- Damboldt, J. (1993). *Phyteuma* L. In: *Flora Europaea* (Eds.: Tutin, T.G., Heywood, V.H., Burges, N.A., Moore, D.M., Valentine, D.H., Walters, S.M. & Webb, D.A.). Cambridge University Press: Cambridge, UK.
- Davis, P.H. (1971). Distribution Patterns in Anatolia with particular Reference to Endemism. In: *Plant Life of South-West Asia*. Edinburgh, 15–28.
- De Candolle, A. (1830). *Monographie des Campanulées*. Viii + 384 pp. + plates 1–20. Veuve Desray, Paris.
- Dremluga, N.G. (2009). History of research on the systematics of the genus *Campanula* L. *Ukrainian Botanical Journal* **66** (6): 805–813. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. (2013a). Morphological features of fruits of species of section *Rapunculus* (Fourr.) Boiss. of the genus *Campanula* L. of the flora of Ukraine. *Modern Phytomorphology* **4**: 275–278. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. (2013b). Morphological features of fruits of the *Medium* DC. section of the genus *Campanula* L. of the flora of Ukraine. *Chornomorski Botanical Journal* **9** (1): 23–28. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. (2013c). Biomorphological analysis of species of the genus *Campanula* L. in the flora of Ukraine. *Biological Systems (Chernivtsi)* **5** (1): 31–38. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. (2013d). The genus *Campanula* L. in the flora of Ukraine: author's abstract of the dissertation of candidate of biological sciences: 03.00.05, NAS of Ukraine, M.G. Kholodny Institute of Botany, Kyiv, 2013. 20 p. <http://search.nbuv.gov.ua/publ/REF-0000527671> (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. (2014). Morphological peculiarities of calyx in species from *Campanula* L. subsection *Involucratae* (Fom.) Fed. in flora of Ukraine. *Modern Phytomorphology* **6**: 259–262. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. (2015). Morphological features of flowers of species of subsection *Heterophylla* (Nym.) Fed. genus *Campanula* L. of the flora of Ukraine. *Chornomorski Botanical Journal* **11** (1): 6–11 (in Ukrainian).
- Dremluga, N.G. & Futurna, O.A. (2012a). Features of the ultrastructure of the leaf surface of species of the genus *Campanula* L. flora of Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal* **69** (5): 686–700. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. & Futurna, O.A. (2012b). The leaf surface structure of the species from the section *Rapunculus* L. (Fourr.) Boiss. of the genus *Campanula* L. in the flora of Ukraine. *Modern Phytomorphology* **1**: 157. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. & Futurna, O.A. (2012c). Structure of the leaf surface of species of section *Medium* L. of the genus *Campanula* L. in the flora of Ukraine. *Chornomorski Botanical Journal* **8** (3): 284–302.

- Dremluga, N.G. & Futurna, O.A. (2016). Morphological characteristics of the seeds of species from subsection *Heterophylla* (Nym.) Fed. of the genus *Campanula* L. in the flora of Ukraine. *Modern Phytomorphology* **10**: 95–102. (in Ukrainian)
- Dremluga, N.G. & Ziman, S.M. (2010). *Campanula talievii* Juz., a rare endemic species of the flora of Crimea. *Ukrainian Botanical Journal* **67** (2): 225–230.
- Dremluga, N.G., Ziman, S.M., Bulakh O.V. & Gamor, A.F. (2011). On forgotten or unrecognized rare species of the genus *Campanula* L. in the high-altitude flora of the Ukrainian Carpathians. *Naukovyi Visnik Uzhgorods'kogo Universytetu. Seria Biologija* **30**: 10–13. (in Ukrainian)]
- Eddie, W.M.M., Shulkina, T., Gaskin, J., Haberle, R.C. & Jansen, R.K. (2003). Phylogeny of *Campanulaceae* s. str. inferred from ITS sequences of nuclear ribosomal DNA. *Annals of the Missouri Botanical Garden* **90** (4): 554–575.
- Euro+Med Plant Base (2026). Euro+Med PlantBase – Preview of the new data portal <https://europlusmed.org>
- Fedoronchuk, M.M. (2022a). Ukrainian flora checklist. 1: family *Lamiaceae* (Lamiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (1): 5–27. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022b). Ukrainian flora checklist. 2: family *Fabaceae* (Fabales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (2): 97–138. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022c). Ukrainian flora checklist. 3: families *Apiaceae* (= *Umbelliferae*) and *Araliaceae* (Apiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (3): 203–221. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2022d). Ukrainian flora checklist. 4: family *Rosaceae* (Rosales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (4): 305–349. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023a). Ukrainian flora checklist. 5: family *Caryophyllaceae* s. l. (incl. *Illecebraceae*) (Caryophyllales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (1): 5–57. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023b). Ukrainian flora checklist. 6: families *Crassulaceae*, *Grossulariaceae*, *Haloragaceae*, *Saxifragaceae* (Saxifragales, Angiosperms), and *Convolvulaceae* (incl. *Cuscutaceae*), *Solanaceae* (Solanales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (2): 141–168. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023c). Ukrainian flora checklist. 7: families *Caprifoliaceae* s. l. (incl. *Dipsacaceae*, *Linnaeaceae*, *Valerianaceae*), *Viburnaceae* s. l. (incl. *Adoxaceae*, *Sambucaceae*) (Dipsacales, Angiosperms), and *Lythraceae* (incl. *Punicaceae*, *Trapaceae*), *Onagraceae*, *Myrtaceae* (Myrtales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (3): 243–271. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2023d). Ukrainian flora checklist. 8: families *Ebenaceae*, *Primulaceae* (Primulales, Angiosperms), and *Actinidiaceae*, *Ericaceae* (Ericales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **19** (4): 341–357. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2023-19-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024a). Ukrainian flora checklist. 9: families *Cistaceae*, *Malvaceae* (incl. *Tiliaceae*) and *Thymelaeaceae* (Malvales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (1): 5–18. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024b). Ukrainian flora checklist. 10: families *Euphorbiaceae*, and *Phyllanthaceae* (Euphorbiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (2): 111–123. (in Ukrainian) <https://doi.org/1032999/ksu1990-553X/2024-20-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024c). Ukrainian flora checklist. 11: families *Geraniaceae* (Geraniales), and *Linaceae* (Linales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (3): 231–241. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2024d). Ukrainian flora checklist. 12: family *Boraginaceae* (incl. *Heliotropiaceae*, *Hydrophyllaceae*) (Boraginales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **20** (4): 361–377. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2024-20-4-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2025a). Ukrainian flora checklist. 14: family *Violaceae* (Malpighiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **21** (2): 109–122. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-2-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2025b). Ukrainian flora checklist. 15: family *Salicaceae* (Malpighiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **21** (3): 199–218. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-3-1>
- Fedoronchuk, M.M. (2026). Ukrainian flora checklist. 17: families *Elaeagnaceae*, *Rhamnaceae* (Rhamnales), and *Cannabaceae* (incl. *Celtidaceae*), *Moraceae*, *Ulmaceae*, *Urticaceae* (Urticales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **22** (1): 5–22. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553x/2026-21-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. & Antonenko, S.I. (2025). Ukrainian flora checklist. 13: families *Plumbaginaceae* and *Polygonaceae* (Polygonales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **21** (1): 5–30. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-1-1>
- Fedoronchuk, M.M. & Shiyani, N.M. (2025). Ukrainian flora checklist. 16: families *Apocynaceae* (incl. *Asclepiadaceae*), *Gentianaceae*, and *Rubiaceae* (incl. *Theligonaceae*) (Gentianales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **21** (4): 229–329. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553x/2025-21-4-1>

- Fedorov, An.A. (1957). *Campanulaceae* Juss. In: Flora URSS. T. 24. Mosqua-Leningrad: Editio Academiae Scientiarum URSS, 162–450. (in Russian)
- Fedorov, An.A. (1978). *Campanulaceae* Juss., s. str. In: Flora partis Europaeae URSS. T. 3 (Red. An.A. Fedorov). Leningrad: Nauka, 213–238.
- Frello, S., Stummann, B.M. & Serek, M. (2002). Shoot regeneration of *Campanula carpatica* Jacq. (*Campanulaceae*) via callus phase. *Scientia Horticulturae* **93**: 85–90. [https://doi.org/10.1016/S0304-4238\(01\)00312-0](https://doi.org/10.1016/S0304-4238(01)00312-0)
- Ge, S. & Hong, D.Y. (1995). Biosystematic studies on *Adenophora potaninii* Korsh. complex (*Campanulaceae*), III. Genetic variation and taxonomic value of morphological characters. *Acta Phytotaxonomica Sinica* **33** (5): 433–443.
- Goldberg, A. (1986). *Classification, evolution, and phylogeny of the families of Dicotyledons*. Smithsonian Institute Press, City of Washington.
- Grohar, M.S., Medic, A., Ivancic, T., Veberic, R. & Jogan, J. (2022). Color variation and secondary metabolites' footprint in a taxonomic complex of *Phyteuma* sp. (*Campanulaceae*). *Plants* **11** (21): 28–94. <https://doi.org/10.3390/plants11212894>
- Gustafsson, M.H.G. & Bremer, K. (1995). Morphology and phylogenetic interrelationships of the *Asteraceae*, *Calyceraceae*, *Campanulaceae*, *Goodeniaceae*, and related families (*Asterales*). *American Journal of Botany* **82**: 250–265.
- Haberle, R.C., Dang, A., Lee, T., Peñaflor, C., Cortes-Burns, H., Oestreich, A., Raubeson, L., Cellinese, N., Edwards, E.J., Kim, S.-T., Eddie, W.M.M. & Jansen, R.K. (2009). Taxonomic and biogeographic implications of a phylogenetic analysis of the *Campanulaceae* based on three chloroplast genes. *Taxon* **58** (3): 715–734. <https://doi.org/10.1002/tax.583003>
- Hassler, M. (1994–2026). World Plants. Synonymic Checklist and Distribution of the World Flora. Version 25.01; last update January 28th, 2026. www.worldplants.de. Last accessed 6 January 2026.
- Hong, D.Y. (1983). *Adenophora*. In: D.Y. Hong (ed.), *Flora Reipublicae Popularis Sinicae* **73** (2): 92–139. Science Press, Beijing.
- Jones, K.E., Korotkova, N., Petersen, J., Henning, T., Borsch, T. & Kilian, N. (2017). Dynamic diversification history with rate upshifts in Holarctic bell-flowers (*Campanula* and allies). *Cladistics* **33**: 637–666. <https://doi.org/10.1111/cla.12187>
- Kadereit, G. (2007). *Menyanthaceae*. In: The families and genera of vascular plants. Ed. by K. Kubitzki. VIII, Flowering plants – Eudicots: *Asterales* / volume editors J.W. Kadereit, C. Jeffrey. Berlin: Springer, 599–604.
- Kahalo, O.O. & Sychak, N.M. (2009). *Campanula carpatica* Jacq. (*C. reniformis* Schur). In: *Red data book of Ukraine. Plant kingdom* (ed. Ya.P. Didukh). Kyiv: Globalkonsalting, 381. (in Ukrainian)
- Kagame, S.P., Gichira, A.W., Chen, L.-Y. & Wang, Q.-F. (2021). Systematics of *Lobelioideae* (*Campanulaceae*): review, phylogenetic and biogeographic analyses. *PhytoKeys* **174**: 13–45. <https://doi.org/10.3897/phytokeys.174.59555>
- Kim, H. & Heo, K. (2025). Embryology of *Menyanthes* (*Menyanthaceae*): its description and taxonomic implications. *Nordic Journal of Botany* **4**, April 2025. <https://doi.org/10.1111/njb.04575>
- Kolakovsky, A.A. (1991). Bellflowers of the Caucasus. Tbilisi. 176 p. (in Russian)
- Lammers, T.G. (1992). Circumscription and phylogeny of the *Campanulales*. *Annals of the Missouri Botanical Garden* **79**: 388–413.
- Lammers, T.G. (2007a). *Campanulaceae*. In: The families and genera of vascular plants. Ed. by K. Kubitzki. VIII, Flowering plants – Eudicots: *Asterales* / volume editors J.W. Kadereit, C. Jeffrey. Berlin: Springer, 26–56.
- Lammers, T. (2007b). World checklist and bibliography of *Campanulaceae*. Kew: Royal Botanic Gardens, Kew.
- Liveri, E., Crowl, A. A. & Cellinese, N. (2019). Past, present, and future of *Campanula* (*Campanulaceae*) systematics – a review. *Botanica Chronica* **22**: 209–222.
- Muchuku, J.K., Gichira, A.W., Zhao, S.-Y., Chen, J.-M., Chen, L.-Y. & Wang, Q.-F. (2020). Distribution pattern and habitat preference for *Lobelia* species (*Campanulaceae*) in five countries of East Africa. *PhytoKeys* **159**: 45–60. <https://doi.org/10.3897/phytokeys.159.54341>
- Morin, N.R. (2020). Taxonomic changes in North American *Campanuloideae* (*Campanulaceae*). *Phytoneuron* **49**: 1–46.
- Mosyakin, S.L. & Fedoronchuk, M.M. (1999). *Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist*, Kiev, 1999, xxiii + 345 pp. <https://doi.org/10.13140/2.1.2985.0409>
- Mosyakin, S.L. & McNeill, J. (2016). (327–328) Proposals to clarify certain aspects of the rules on alternative names. *Taxon* **65** (4): 907–908. <https://doi.org/10.12705/654.38>
- Novosad, V.V., Krytska, L.I. & Lyubinska, L.G. (2009). *Phytobiota of the Podilski Tovtry National Nature Park. Vascular plants*. Kyiv: Phytion, 292 p. (in Ukrainian).
- Olmstead, R. G., Bremel, B., Scott, K.M. & Palmel, J.D. (1993). A parsimony analysis of the *Asteridae* sensu lato based on *rbcl* sequences. *Annals of the Missouri Botanical Garden* **80**: 700–722.
- Papatsou, S. & Phitos, D. (1975). Two new taxa from the Eastern Aegean. *Notes from the Royal Botanic Garden, Edinburgh* **34** (2): 203–204.
- Pérez-España, S., Sales, F., Hedge, I. & Möller, M. (2005). Phylogeny and species relationships in *Jasione* (*Campanulaceae*) with emphasis on the 'Montana-complex'. *Edinburgh Journal of Botany* **62** (1–2): 29–51. <https://doi.org/10.1017/S0960428606000047>
- POWO (2026). Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. URL: <http://www.plantsoftheworldonline.org> (Accessed 5 January 2026 and 15 February 2026).

- Privalova, L.A. (1972). *Campanula* L. In: Identification of higher plants of Crimea. Ed. N.I. Rubtsov. Leningrad: Nauka, 461–462. (in Russian)
- Rocha, J., Almeida, P., Ramirez-Rodriguez, R., Sales, F., Amich, F. & Crespi, A.L. (2022). Phenotypic strategies for *Jasione* L. or the challenge that taxonomy face to recent floristic responses along western Eurasia. *Turkish Journal of Botany* **46**: 62–79. <https://doi.org/10.3906/bot-2104-15>
- Roquet, C., Sáez, L., Aldasoro, J.J., Alfonso, S., Alarcón, M. L. & Núria, G.-J. (2008). Natural delineation, molecular phylogeny and floral evolution in *Campanula*. *Systematic Botany* **33**: 203–217. <https://doi.org/10.1600/036364408783887465>
- Roquet, C., Sanmartín, I., García-Jacas, N., Sáez, L., Susanna, A., Wikström, N. & Aldasoro, J.J. (2009). Reconstructing the history of *Campanulaceae* with a Bayesian approach to molecular dating and dispersal-vicariance analyses. *Molecular Phylogenetics and Evolution* **52**: 575–578. <https://doi.org/10.1016/j.ympev.2009.05.014>
- Qiu J. Z. & Hong, D.Y. (1993). A biosystematic study on *Adenophora gmelinii* complex (*Campanulaceae*). *Acta Phytotaxonomica Sinica* **31** (1): 17–41.
- Sales, F. & Hedge, I.C. (2001). *Jasione* L. In: Paiva, J., Sales, F., Hedge, I.C., Aedo, C., Aldasoro, J.J., Castroviejo, S., Herrero, A. & Velayos, M. (eds). *Flora iberica: plantas vasculares de la Península Ibérica e Islas Baleares* 14. Madrid: Real Jardín Botánico, 153–170.
- Sales, F., Hedge, I.C., Eddie, W., Preston, J. & Moeller, M. (2004). *Jasione* L. taxonomy and phylogeny. *Turkish Journal of Botany* **28** (1–2): 253–259.
- Schilling, E.E., Spaulding, D.D. & Floden, A.J. (2025). Molecular evidence supports recognition of *Lobelia rogersii* (*Campanulaceae*) as a distinct species. *Phytoneuron* **29**: 1–6. Published 27 June 2025.
- Schneeweiss, G.M., Pachschoell, C., Tribsch, A., Schönschetter, P., Barfuss, M.H.J., Esfeld, K., Weiss-Schneeweiss, H. & Mike, M. (2013). Molecular phylogenetic analyses identify Alpine differentiation and dysploid chromosome number changes as major forces for the evolution of the European endemic *Phyteuma* (*Campanulaceae*). *Molecular Phylogenetic and Evolution* **69** (3): 634–652. <https://doi.org/10.1016/j.ympev.2013.07.015>
- Shulkin, T.V., John F. Gaskin, J.F. & Eddie, W.M.M. (2003). Morphological studies toward an improved classification of *Campanulaceae* s. str. *Annals of the Missouri Botanical Garden*, **90** (4): 576–591. <https://doi.org/10.2307/3298543>
- Stevens, P.F. (2001). Angiosperm Phylogeny Website. (2017–2026) <http://www.mobot.org/MOBOT/research/APweb/>
- Takhtajan, A.L. (1987). *Systema Magnoliophytorum*. Leninopoli: Nauka, 439 p. (in Russian)
- Takhtajan, A.L. (1997). *Diversity and Classification of Flowering Plants*. Columbia University Press, New York, 620 p.
- Tan, K. & Yildiz, B. (1988). New *Asyneuma* (*Campanulaceae*) taxa from Turkey. *Willdenowia* **18** (1): 67–80.
- The list of plant and mushroom species included in the Red Book of Ukraine (plant wordl), approved by order of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. N 111 vid 15.02.2021 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0371-21#Text> (in Ukrainian)
- Tippery, N.P., Les, D.H., Padgett, D.J. & Surrey W. L. Jacobs, S.W.L. (2008). Generic circumscription in *Menyanthaceae*: a phylogenetic evaluation. *Systematic Botany* **33** (3) 598–612. <https://doi.org/10.1600/036364408785679851>
- Turland, N.J., Wiersema, J.H., Barrie, F.R., Greuter, W., Hawksworth, D.L., Herendeen, P.S., Knapp, S., Kusber, W.-H., Li, D.-Z., Marhold, K., May, T.W., McNeill, J., Monro, A.M., Prado, J., Price, M.J. & Smith, G.F. (2018). International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Shenzhen Code). *Regnum Vegetabile*, 159. Glashütten: Koeltz Botanical Books.
- Turland, N.J., Wiersema, J.H., Barrie, F.R., Gandhi, K.N., Gravendyck, J., Greuter, W., Hawksworth, D.L., Herendeen, P.S., Kloppe, R.R., Knapp, S., Kusber, W.-H., Li, D.-Z. May, T.W., Monro, A.M., Prado, J., Price, M.J., Smith, G.F. & Zamora Secoret, J.C. (2025). International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Madrid Code). *Regnum Vegetabile* 162. Chicago: University of Chicago Press.
- Viktorov, V.P. (2000). Conspectus systematicus gregis *Campanula sibirica* L. s. l. (*Campanulaceae*) Rossiae et civitatum collimitaneorum. *Novitates Systematicae Plantarum Vascularium* **32**: 162–169. (in Russian)
- Wagenitz, G. (1964). *Gentianales*. In: H. Melchior (ed.), A. Engler's Syllabus der Pflanzenfamilien II. Gebrüder Borntraege. Berlin, 405–424.
- Wahlsteen, E. & Tyler, T. (2019). Morphometric analyses and species delimitation in *Legousia* (*Campanulaceae*). *Willdenowia* **49** (1): 21–33. <https://doi.org/10.3372/wi.49.49104>
- Wissjulina, O.D. (1961). *Campanulaceae, Lobeliaceae*. In: Flora URSS, vol. 10. Ed. M.I. Kotov. Kyiv: Vydavnytstvo AN Ukrainskoi RSR, pp. 399–453. (in Ukrainian)
- Xu, C. & Hong, D.-Y. (2020). Phylogenetic analyses confirm polyphyly of the genus *Campanula* (*Campanulaceae* s. str.), leading to a proposal for generic reappraisal. *Journal of Systematics and Evolution* **59** (3): 475–489. <https://doi.org/10.1111/jse.12586>
- Yena, A.V. (2012). *Spontaneous flora of the Crimean Peninsula*. Simferopol: N. Orianda Publ., 232 p. (in Russian)
- Ziman, S., Bulakh, O. & Gamor, A. (2006). About rare high-mountain species of the flowering plants within the flora of the Ukrainian Carpathians. *Proceedings of the State Natural History Museum*. Lviv, 22: 25–34. (in Ukrainian)
- Ziman, S.M., Dremluga, N.G., Gamor, A.F., Maksymiv, T.O. & Suharjuk, D.D. (2009). Ridkisi ta endemiczni taksony sudinnyh roslyn u vysokogirnij flori Petrosa (Chornogora). *Biologichni Systemy* (Chernivtsi) **1** (1): 63–67. (in Ukrainian)

РЕЗЮМЕ

Федорончук, М.М. (2026). Чекліст флори України. 18: родини *Campanulaceae* (incl. *Lobeliaceae* Juss.) та *Menyanthaceae* (Asterales, Angiosperms). *Чорноморський ботанічний журнал* 22 (2): 111–125. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2026-22-2-1>

Згідно з прийнятою на даний момент класифікацією (APG IV 2016), родини *Campanulaceae* (incl. *Lobeliaceae*) та *Menyanthaceae* включені до порядку *Asterales*, тоді як раніше *Campanulaceae* і *Lobeliaceae* розглядалися як окремі родини у складі порядку *Campanulales*, а *Menyanthaceae* – у складі порядку *Gentianales*. У флорі України родина *Campanulaceae* s. l. включає вісім родів: *Adenophora*, *Asyneuma*, *Campanula*, *Jasione*, *Legousia*, *Lobelia*, *Phyteuma*, *Triodanis* та 36 видів, разом із двома культивованими (*Campanula medium*, *Lobelia erinus*), один з яких нерідко дичавіє (*Campanula medium*). Раніше для України наводилося два види роду *Adenophora*: *A. liliifolia* (L.) A.DC. та *A. taurica* (Sukaczew) Juz. Останній вважався кримським ендеміком і був занесений до Червоної книги України (2009). Але, як показали результати досліджень, назва *A. taurica* виявилася синонімом більш поширеного виду *A. liliifolia*. За синонім ми приймаємо також назву виду *Campanula ruthenica* M.Bieb., який у POWO 2026, помилково визнано за окремий вид, що наводиться для Криму. Для Криму помилково наводиться (POWO 2026) також *C. sibirica* subsp. *elatior* (Fomin) Fed. (≡ *C. elatior* (Fomin) Grossh. ex Fed., nom. illeg.; ≡ *C. sibirica* L. f. *elatior* Fomin). Назва *C. pulchra* Wissjul. є синонімом *C. elliptica* Kit. & Schult.; *C. polymorpha* (Witasek) Prain – синонім *C. tatrae* Borbás; *C. pollesica* Wissjul. – синонім *C. farinosa* Andrz. ex Besser; *C. napuligera* Schur – синонім *C. serrata* (Kit. & Schult.) Hendrych, а назви *C. charkeviczii* Fed. і *C. talievii* Juz. ми розглядаємо як синоніми виду *C. taurica* Juz. Новим для флори Українських Карпат й України виявився *Phyteuma confusum* A. Kern., який є високогірним європейським вікаріантом рівнинногірського виду *Ph. orbiculare* L., але його зростання в Карпатах вимагає додаткового підтвердження. Крім *Legousia hybrida* (L.) Delarbre, для України наводилися ще два види: *L. pentagonia* (L.) Thell. та *L. perfoliata* (L.) Britton. Нині наявність в Україні (Криму) *L. pentagonia* не підтверджена, а *L. perfoliata* розглядається у складі роду *Triodanis* Raf. (*T. perfoliata* (L.) Nieuwl.).

Ключові слова: біорізноманіття, анотований список, поширення, вид, підвид, рід, родина, систематика, номенклатура, синоніми, гербарні зразки.